

**UCHWAŁA NR XIX/122/16
RADY GMINY SOŚNO**

z dnia 29 września 2016 r.

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Tuskowo

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.6 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U.z 2016r., poz.446) uchwała się, co następuje:

- § 1. Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Tuskowo stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Sośno.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

Krystyna Wąsik

Załącznik do Uchwały Nr XIX/122/16
RADY GMINY SOŚNO
z dnia 29 września 2016 r.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI

TUSZKOWO

W LATACH 2016 -2023

Spis treści

I. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI TUSZKOWO...	4
I. 1. POŁOŻENIE MIEJSCOWOŚCI, PRZYNALEŻNOŚĆ ADMINISTRACYJNA, POWIERZCHNIA, LICZBA LUDNOŚCI...	4
I. 1.1. Położenie miejscowości...	4
I. 1.2. Przynależność administracyjna...	4
I. 1.3. Powierzchnia...	4
I. 1.4. Liczba ludności...	5
II. HISTORIA MIEJSCOWOŚCI...	5
II. 1. WYKOPALISKA...	6
III. INWENTARYZACJA ZASOBÓW...	7
III. 1. ZASOBY PRZYRODNICZE...	7
III. 2. DZIEDZICTWO HISTORYCZNE I KULTUROWE...	7
III. 3. OBIEKTY I TERENY ...	7
III. 4. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA...	8
III. 5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA...	8
III. 6. KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI...	8
III. 7. SĄSIEDNIE MIEJSCOWOŚCI...	8
III. 8. GOSPODARKA I ROLNICTWO...	8
IV. OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON, SZANS ORAZ ZAGROŻEŃ...	9
V. WIZJA ROZWOJU WSI – CELE STRATEGICZNE I DZIAŁANIA...	10
VI. PLANOWANE ZADANIA ZE WSKAZANIEM ŚRODKÓW I KOSZTÓW...	11
VII. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITORINGU...	17

Plan Odnowy Miejscowości Tuskowo jest dokumentem o charakterze planowania strategicznego i ma na celu stworzenie szczegółowej koncepcji i wizji rozwoju miejscowości. Odnowa i rozwój wsi jest wypadkową wielu działań, wśród których pierwsze miejsce zajmuje aktywność, zaangażowanie i solidarna postawa mieszkańców, dlatego też w przygotowaniu dokumentu od samego początku uczestniczyli aktywnie mieszkańcy Tuskowa.

Plan Odnowy Miejscowości zawiera działania długofalowe, określone w horyzoncie czasowym na lata 2016 – 2023. Określa generalny kierunek rozwoju oraz przedstawia metody

i narzędzia jego wdrażania. Ponadto umożliwia planowe realizowanie działań ukierunkowanych na tworzenie jak najkorzystniejszych warunków rozwoju wsi i życia mieszkańców.

I. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI TUSZKOWO

I. 1. POŁOŻENIE MIEJSCOWOŚCI, PRZYNALEŻNOŚĆ ADMINISTRACYJNA, POWIERZCHNIA, LICZBA LUDNOŚCI.

I. 1.1. Położenie miejscowości.

Wieś Tuskowo położona jest na wysokości 112 m n.p.m., na obszarze Pojezierza Krajeńskiego, we wschodniej części Ziemi Złotowskiej.

Tuskowo leży przy drodze prowadzącej z Mroczy do Sośna, w odległości 12 km na północ od Mroczy i 12 km na południe od Sośna.

I. 1.2. Przynależność administracyjna.

Gmina – Sośno

Powiat – Sępoleński

Województwo – Kujawsko – Pomorskie

I. 1.3. Powierzchnia.

Powierzchnia miejscowości Tuskowo liczy 820,6394 ha.

W tym:

Lasy – ok. 61 ha

Łąki – ok 91 ha

Grunty orne – ok 571 ha:

W tym:

RIIIa – ok. 12 ha

RIIIb – ok. 55 ha

RIVa – ok. 194 ha

RIVb – ok. 198 ha

RV – ok. 110 ha

RVI – ok. 2 ha

Pastwiska trwałe – ok. 28 ha

Grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych – ok. 5 ha

Grunty rolne zabudowane – ok. 11 ha

Drogi – ok. 18 ha

Nieuzytki – ok. 9 ha

Tereny mieszkaniowe – ok. 2 ha

Inne – ok. 24 ha

(Źródło: Starostwo Powiatowe w Sępólnie Krajeńskim)

I. 1.4. Liczba ludności.

Liczba mieszkańców miejscowości Tuskowo wg stanu na dzień 30.06.2016 r. wynosiła 199 osób. Struktura wiekowa ludności została przedstawiona w poniższej tabeli:

wiek	K	M	ogółem
0-6	11	11	22
7-18	9	13	22
19-40	34	35	69
41-65	25	28	53
>65	19	14	33
ogółem	98	101	199

Źródło: *Urząd Gminy Sośno*

Z powyższych danych wynika, że większość osób zamieszkujących Tuskowo jest w wieku produkcyjnym. Dlatego też jednym z podstawowych kierunków działań powinno być dążenie do podnoszenia jakości zasobów ludzkich na tych terenach, poprzez zwiększenie szans młodych ludzi na zdobycie dobrego wykształcenia, adekwatnego do potrzeb rynku pracy. Inwestycje w kapitał ludzki wpłyną na zmniejszenie liczby migracji ludności w poszukiwaniu zatrudnienia, zarówno tej krajowej jak i zagranicznej.

II. HISTORIA MIEJSCOWOŚCI

Poprzednie nazwy miejscowości:

- Bischofsthäl,
- Tuscovo,
- Tuskovo,
- Thusskowy,
- Tuszkowy,
- Tuszki.

Pierwsze wzmianki o wsi Tuskowo pochodzą z 1288 r., kiedy to arcybiskup gnieźnieński Jakub zamienił swoje dziesięciny z Tuskowa i innych wsi kasztelanii nakielskiej na dziesięciny, które klasztor cystersów w Byszewie pobierał we wsi w okolicach Koła i Brudzewa.

Z terenami tymi związana jest legenda, która mówi, że na porośniętym dębami wzgórzu w lesie pomiędzy Tuszkowem a Leśniowicami stał kiedyś zamek pierwotnych właścicieli. Miejsce to nazywano wtedy „Schlossbedrg” (Wzgórze Zamkowe) lub „Robertsburg” od imienia pana zamku. Później budowa miała być zaadaptowana przez zakonników na klasztor. W końcu opuszczona, popadła w ruinę i tylko dzwonnica była wykorzystywana jeszcze przez dłuższy czas. A kiedy i ona uległa czasowi, dzwonnica przeniesiono do kościoła w Wąwelnie.

W latach 1576-1618 wieś należała do Czochorowskich, Mościckich i Dębińskich; potem do wojewody Łukasza Opalińskiego. W okresie „potopu szwedzkiego” źródła wymieniają Mikołaja z Tuskowa, jako kasztelana nakielskiego. Od 1673 do 1774 r. Tuskowo występuje jako własność Chrzastkowskich, w 1779r. (-) Kołodzkiego. W latach 1807-1815 znajdowała się tu granica Księstwa Warszawskiego. W 1831 roku folwark należał do Stanisława Janowskiego, potem przechodzi w ręce niemieckie – Hermanna Gustava Linden. Od 1851 do 1876 r. właścicielami byli członkowie rodziny biskupa ewangelickiego z Poznania – Karla Wilhelma Freymarka. Od 1977 roku przechodzi w ręce rodziny Pampe, w których pozostaje do końca II wojny światowej (w latach 1921-1945 –konsorcjum rodzinne Pampe).

W 1938 roku nastąpiła częściowa parcelacja majątku przeprowadzona w ramach polskiej reformy rolnej. Areal liczył wtedy 746 ha (właściciel - Rudolf Pampe). Parcelację przerwał wybuch wojny, wkrótce Niemcy rozebrali wszystkie „Poniatówki”, a zamieszkujących je Polaków przegнали lub zrobili z nich parobków. Grunty ponownie włączono do majątku. W czasie okupacji zarządcą był niejaki Bittenkopf – Niemiec pochodzący z Czech. Reprezentował on niemiecki Bank Państwowy, który przejął znaczną część podupadłego od czasu parcelacji majątku. Pracowali tu jeńcy angielscy, a po czerwcu 1941 r. przywieziono 80 jeńców rosyjskich.

Po wojnie majątek stał się częścią PGR Wąwelno.

Dwór zbudowano w 1852 roku. Data ta wykuta była w południowym narożniku elewacji – powyżej cokołu. Niestety, podczas remontu w 1968 roku została bezmyślnie zatynkowana. Podobnie bezmyślnie skuto wtedy całą dekorację architektoniczną (opaski okienne, ozdobne obelkowania, portal), przez co budowla zatraciła niemal całkowicie zabytkowy charakter. Nie istnieje również wieża, która przylegała do wschodniej ściany szczytowej. Była wyższa od dworu, miała trzy kondygnacje i płaski dach. W dwóch wyższych piętrach znajdowały się półkolistie zakończone okna. Po wieży pozostała dziś tylko pięcioboczna część parterowa.

Zaraz po wojnie dwór przebudowano na mieszkania dla pracowników PGR – funkcje mieszkalne częściowo spełnia on do dziś. Poza tym mieści się w nim świetlica wiejska.

Od wschodu i północy do dworu przylega park, w którego wschodniej części znajduje się mocno zdewastowany cmentarz rodziny Pampe. Dwa murowane z czerwonej cegły grobowce kryją zniszczone przez wandalów szczątki trumien i kości; części naziemne z wyjątkiem postumentu po obelisku również dziś już nie istnieją. Jeszcze w latach 70 można było oglądać jeden z nagrobków z napisem: Karl Wilhelm Friedrich Pampe 18 II 1856 – 1 VIII 1908. Obecnie i po nim nie ma śladu.

Trzeba też wspomnieć o ciekawej architekturze budynku gorzelni i części zabudowań gospodarczych postawionych z ciosanego kamienia. Dziś te obiekty są ogromnie zaniedbane i straszą wybitymi oknami oraz zdewastowanym wnętrzem.

II. 1. WYKOPALISKA.

Przypadkowych odkryć podczas jesiennej orki dokonał w 1999 i 2000 roku na swoim polu Bogdan Jędrzyński, interwencyjne badania archeologiczne przeprowadzili J. J. Łosiowie z Muzeum Okręgowego w Bydgoszczy.

Rodzaj znaleziska: cmentarzysko.

W 1999 roku dokonano odkrycia grobu skrzynkowego zawierającego 6 popielnic ze szczątkami kostnymi; w odkrytym w 2000 roku grobie znajdowały się dwie popielnice, w tym jedna twarzowa, wydobyto je w stanie szczątkowym, ponadto w narożniku południowo-zachodnim wystąpiło skupisko kości bez naczynia.

Chronologia: kultura pomorska.

Zbiory: Muzeum Okręgowe im. L. Wyczółkowskiego w Bydgoszczy.

III. INWENTARYZACJA ZASOBÓW

III. 1. ZASOBY PRZYRODNICZE

W naszej miejscowości znajduje się park, który pierwotnie był parkiem o cechach krajobrazowych. Ostatnim właścicielem majątku, w którym znajdował się park, był Herbert Pampe. Obecnie, całkowicie zachwaszczony i zarośnięty samosiejkami drzew i krzewów, jest w części środkowej niedostępny. Zachowały się tylko aleje kasztanowców, otaczające wewnątrz parkowe od strony północnej, południowej i wschodniej. W południowo-wschodniej części parku widoczne są pozostałości dawnego cmentarza rodziny właścicieli majątku – zachowały się drewniane słupy ogrodzenia i odkryty grób.

Północna część parku w latach powojennych została wykarczowana i założono w tym miejscu, obecnie nieużywane, prowizoryczne boisko sportowe. W części południowej, w sąsiedztwie dworu usytuowany jest ogródek jordanowski i drewniane szopy-kurniki. Do najliczniej występujących gatunków drzew parku należą: klony, jesiony, buki, graby, wiązy i kasztanowce.

III. 2. DZIEDZICTWO HISTORYCZNE I KULTUROWE.

Zabytki nieruchome ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

L.p.	Miejscowość	Obiekt
1	Tuszkowo - Zespół dworski	dwór, mur., ok. 1852 (?)
2		owczarnia, ob. chlewnia, mur., 1893
3		gorzelnia, mur., 1873
4		park krajobrazowy, XIX
5	Tuszkowo - zagroda nr 27	dom, mur., 1939
6		obora, mur., 1927

7		chlew, mur., 1939
8		stodoła, mur., 1921

Źródło: Zabytki architektury i budownictwa w Polsce, Ośrodek Dokumentacji Zabytków, Warszawa 1997

III. 3. OBIEKTY I TERENY

Na terenie wsi znajdują się obiekty służące społeczności wiejskiej, jest to świetlica wiejska mieszcząca się we wspomnianym dworze. Budynek ten wpisany jest do rejestru zabytków. Ponadto znajduje się park, w którym są dwa pomniki przyrody i cmentarz poniemiecki ze szczątkami rodziny .

Po południowej stronie zespołu dworsko-parkowego znajduje się podwórze gospodarcze, założone na planie zbliżonym do prostokąta o powierzchni 2,2 ha. Zabudowa podwórza skomponowana była w sposób swobodny rozproszony. Dominantę zespołu architektonicznego stanowi nieczynna obecnie gorzelnia z 1873 r. usytuowana w centralnej części podwórza folwarcznego na osi północ-południe. Po południowo-zachodniej stronie gorzelni, nad stawem zamykającym podwórze od strony południowej usytuowana jest obora z 1886 r., a pierzeję zachodnią zamykały pierwotnie trzy budynki: obora (obecnie w ruinie), stajnia (obecnie cielętnik) z 1886 r. oraz obora, z której zachowały się tylko fragmenty fundamentów. Po północnej stronie budynku gorzelni usytuowany jest budynek gospodarczy z 1876 r., a po jego wschodniej stronie chlewnia z 1893 r. Od strony południowej podwórze folwarczne zamyka budynek owczarni (obecnie chlewni). Przy południowej elewacji tego budynku zachowały się filary bocznej bramy wjazdowej na podwórze gospodarcze. Brama główna prowadząca do założenia usytuowana jest po zachodniej stronie parku przydworskiego. Podwórze tylko częściowo otoczone jest ogrodzeniem z siatki drucianej.

Poza obrębem podwórza, przy drodze wjazdowej do założenia znajduje się budynek kuźni (obecnie budynek gospodarczy).

Obecnie część tych budynków już nie istnieje.

Na uwagę w miejscowości zasługuje indywidualne poniemieckie gospodarstwo rolne.

III. 4. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.

Na terenie wsi znajdują się obiekty służące społeczności wiejskiej. Jest to: świetlica wiejska mieszcząca się we wspomnianym dworze.

III. 5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.

Przez Tuskowo przebiega droga powiatowa nr 1140C Sośno – Wąwelno - Mrocza. Sieć dróg gminnych wymaga dalszych inwestycji.

Miejscowość jest w 100 % zwodociągowana. Ścieki bytowe gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i przydomowych oczyszczalniach ścieków.

III. 6. KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI

Koło Gospodyń Wiejskich istniało w Tuskowie w latach 1949 r. – 2008 r. Ochotnicza Straż Pożarna powstała w 1927 roku.

Mieszkańcy wsi Tuskowo zawsze chętnie biorą udział w pracach społecznych na rzecz swojego środowiska (prace przy remontach świetlicy, remontach dróg oraz porządkach w parku i na placu zabaw).

III. 7. SĄSIEDNIE MIEJSCOWOŚCI

Tuskowo położone jest niedaleko dużej wsi Wąwelno i miasta Mrocza; ponadto sąsiaduje z miejscowościami Skoraczewo i Mierucin. Oddalony jest 12 km od Sośna, stolicy gminy – gminnego centrum życia administracyjnego i kulturalnego.

Dzieci i młodzież uczęszczają do Zespołu Szkół w Wąwelnie.

III. 8. GOSPODARKA I ROLNICTWO

Głównym elementem gospodarki sołectwa Tuskowo jest rolnictwo. Na terenie Tuskowa jest również placówka handlowa (spółdzielca)

IV. OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON, SZANS ORAZ ZAGROŻEŃ

W procesie opracowywania Planu Odnowy Miejscowości niezbędne jest dokonanie tzw. Analizy SWOT. Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanej informacji o danym obszarze na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

* **S (Strengths)** – mocne strony: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę obszaru,

* **W (Weaknesses)** – słabe strony: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę obszaru,

* **O (Opportunities)** – szanse: wszystko to co stwarza dla analizowanego obszaru szansę korzystnej zmiany,

* **T (Threats)** – zagrożenia: wszystko to co stwarza dla analizowanego obszaru niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

W niektórych wykładniach mówi się: mocne strony i słabe strony, to czynniki wewnętrzne, szanse i zagrożenia — to czynniki zewnętrzne. W innej interpretacji: mocne strony i słabe strony to cechy stanu obecnego, a szanse i zagrożenia, to spodziewane zjawiska przyszłe. Wreszcie u niektórych autorów: mocne strony i słabe strony to czynniki zależne od nas (te, na które mamy wpływ planistyczny i zarządczy), a szanse i zagrożenia, to czynniki obiektywne, na które nie mamy bezpośredniego wpływu sprawczego.

Dla miejscowości Tuskowo analiza ta przedstawia się następująco:

1. MOCNE STRONY

- wysoka aktywność społeczności lokalnej w angażowaniu się w prace społeczne,
- tradycje rolnicze,
- sieć energetyczna,
- sieć telefonów stacjonarnych,
- sieć wodociągowa,
- bezpieczna okolica,
- możliwość wykorzystania świetlicy jako obiektu wielofunkcyjnego,
- położenie w bliskości Krajeńskiego Parku Krajobrazowego,
- sklep spożywczy,
- zabytki historyczne

2. SŁABE STRONY

- brak komunikacji autobusowej,
- pogarszający się stan dróg,
- brak działalności pozarolniczej,
- bezrobocie,
- brak sieci kanalizacyjnej,
- brak lub zniszczone obiekty infrastruktury rekreacyjno – sportowej,
- brak wystarczających środków własnych na współfinansowanie projektów

3. SZANSE

- Prowadzenie kursów i szkoleń
- Możliwość pozyskania środków zewnętrznych na rozwój miejscowości
- Rozbudowanie, remont i modernizacja infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i społecznej i udostępnienie jej dla mieszkańców

4. ZAGROŻENIA

- Mała opłacalność produkcji rolniczej
- Odpływ młodych ludzi w poszukiwaniu pracy

- rosnące bezrobocie

V. WIZJA ROZWOJU WSI – CELE STRATEGICZNE I DZIAŁANIA

Mieszkańcy sołectwa widzą swój rozwój jako zespół działań ukierunkowanych na poprawę warunków życia na wsi, głównie poprzez działania na rzecz integracji społeczności wiejskiej (festyny, rekreacja, wspólne spotkania itp.), rozbudowę bazy kulturalnej dla lepszego i bardziej efektywnego spędzania wolnego czasu, a także poprawę infrastruktury wiejskiej (drogi, chodniki, przystanki autobusowe).

Społeczność wiejska zwraca uwagę również na poprawę bezpieczeństwa i estetyki wsi oraz na właściwe utrzymanie infrastruktury wiejskiej (drogi, chodniki, świetlica, przystanek autobusowy).

Mając na uwadze mocne i słabe strony Tuskowa przyjęto następujące cele strategiczne:

Cel strategiczny: Wzrost atrakcyjności miejscowości Tuskowo poprzez właściwe zagospodarowanie przestrzeni publicznej, modernizację obiektów pełniących funkcje kulturalne oraz integrację społeczności wiejskiej

CELE GŁÓWNE

1. Budowa chodnika w centrum wsi;
2. Termomodernizacja oraz elewacja budynku sali wiejskiej;
3. Wyłożenie kostką betonową terenu przed salą wiejską;
4. Budowa oświetlenia ulicznego;
5. Modernizacja ogrzewania w świetlicy wiejskiej;
6. Modernizacja boiska sportowego, zakup bramek i siatki do piłki siatkowej;
7. Zakup i montaż siłowni plenerowej;
8. Modernizacja przystanku autobusowego;
9. Integracja społeczności wiejskiej, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, aktywizacja zawodowa;
10. Rozwój przedsiębiorczości;
11. Utrzymanie infrastruktury wiejskiej.

VI. PLANOWANE ZADANIA ZE WSKAZANIEM ŚRODKÓW I KOSZTÓW

	Zadanie	Cel	Przeznaczenie	Terminy realizacji	Przewidywany koszt [zł]	źródło pozyskiwania funduszy
1	Budowa chodnika w centrum wsi	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i estetyki wsi	Bezpieczny teren w centrum wsi	2017-2019	30 tys.	Gmina Sośno Starostwo Powiatowe w Sępólnie Krajeńskim
2	Termomodernizacja oraz elewacja budynku sali wiejskiej	Poprawa estetyki budynku, zmniejszenie energochłonności budynku, poprawa infrastruktury społecznej i kulturalnej	Świetlica wiejska	2017-2018	8 tys.	Gmina Sośno Fundusz sołecki Środki unijne – m.in. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (Priorytet: Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich, w ramach odrębnych działań, jak również poprzez działanie Leader – Lokalna Grupa działania Stowarzyszenie NASZA KRAJNA) i inne.
3	Wyłożenie kostką betonową terenu przed salą wiejską	Poprawa warunków terenu przed salą wiejską, obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspakajanie potrzeb mieszkańców, sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych	Lepsze warunki do organizowania imprez na powietrzu,	2017-2020	10 tys.	Gmina Sośno Programy unijne – m.in. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (Priorytet: Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich, w ramach odrębnych działań, jak również poprzez działanie Leader – Lokalna

						Grupa Stowarzyszenie NASZA KRAJNA) i inne.
4	Budowa oświetlenia ulicznego	Poprawa bezpieczeństwa użytkowników dróg oraz mieszkańców	Oświetlenie przy drogach gminnych	2018-2020	50 tys.	Gmina Sośno
5	Modernizacja ogrzewania w świetlicy wiejskiej	Poprawa infrastruktury społecznej i kulturalnej	Dla użytkowników świetlicy	2017-2020	30 tys.	Programy unijne – m.in. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (Priorytet: Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich, w ramach odrębnych działań, jak również poprzez działanie Leader – Lokalna Grupa Stowarzyszenie NASZA KRAJNA) i inne. Gmina Sośno
6	Modernizacja boiska sportowego, zakup bramek i siatki do piłki siatkowej	Poprawa warunków życia społeczności lokalnej - rozbudowa bazy rekreacyjno-sportowej	Do użytku mieszkańców i przyjezdnych	2017 - 2020	10 tys.	Gmina Sośno Fundusz sołecki Środki unijne – m.in. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (Priorytet: Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich, w ramach odrębnych działań, jak również poprzez działanie Leader – Lokalna Grupa Stowarzyszenie NASZA KRAJNA) i inne.

						Stowarzyszenie NASZA KRAJNA) i inne.
7	Zakup i montaż siłowni plenerowej	Poprawa warunków życia społeczności lokalnej - rozbudowa bazy rekreacyjno-sportowej	Do użytku mieszkańców i przyjezdnych	2017 - 2020	14 tys.	Środki unijne – m.in. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (Priorytet: Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich, w ramach odrębnych działań, jak również poprzez działanie Leader – Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie NASZA KRAJNA) i inne. Gmina Sośno Fundusz sołecki
8	Modernizacja przystanku autobusowego	Wymiana lub remont wiaty na przystanku	Dla dzieci szkolnych	2017	8 tys.	Gmina Sośno
9	Integracja społeczności wiejskiej, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, aktywizacja zawodowa	Utrwalanie więzi społeczności wiejskiej, uatrakcyjnienie spędzania czasu wolnego, poprawa warunków rozwoju fizycznego i psychicznego, poznanie zasad współżycia w grupie oraz własnych możliwości, walka z patologiami itp.	Spotkania, festyny, sport, rekreacja, kultywowanie tradycji, socjoterapia, kursy i szkolenia, warsztaty itp.	2017 - 2023	50 tys.	Gmina Sośno Fundusz sołecki Środki unijne – m.in. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (Poddziałanie 19.2 – wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność – Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie NASZA KRAJNA), Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014 –

						2020 (Oś 11 – Rozwój lokalny kierowany przez społeczność - Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie NASZA KRAJNA) i inne
10	Rozwój przedsiębiorczości	Stworzenie nowych miejsc pracy poza rolnictwem, propagowanie nowych technologii produkcji rolnej	Szkolenia, warsztaty, konferencje, pożyczki, premie na rozpoczęcie działalności gospodarczej, dotacje na rozwój istniejących przedsiębiorstw	2017 - 2023	100 tys.	Powiatowy Urząd Pracy w Sępólnie Krajeńskim Środki unijne – m.in. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (Poddziałanie 19.2 – wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność – Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie NASZA KRAJNA), Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014 – 2020 (Oś 7 i 11 – Rozwój lokalny kierowany przez społeczność - Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie NASZA KRAJNA) i inne
11	Utrzymanie infrastruktury wiejskiej	Właściwe utrzymanie (remonty) dróg gminnych i drogi powiatowej, świetlicy wiejskiej, terenów rekreacyjnych, zieleni,	Infrastruktura wiejska (drogi, wodociągi, świetlica, tereny wiejskie)	2017 - 2023	500 tys.	Gmina Sośno Powiat Sępoleński Sołectwo (fundusz sołecki)

		wodociągów itp.				
--	--	-----------------	--	--	--	--

WNIOSKI PODSUMOWUJĄCE ZADANIA

Corocznie znaczna część budżetu wiejskiego (funduszu sołeckiego) przeznaczane jest na remont dróg. Fundusze te są tak małe, że nie wystarczają na bieżące potrzeby naszej miejscowości, na realizację przedsięwzięć prorozwojowych. Planowane zadania przewidujemy realizować przez udział w odpowiednich projektach oraz przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Środki finansowe na wykonanie powyższych zadań chcemy pozyskać ze środków unijnych przewidzianych na takie cele.

Opracowany Plan Odnowy Miejscowości zakłada w przeciągu 7 najbliższych lat realizację kilku zadań. Istota tych zadań jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych oraz stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju i promocji wartości związanych z miejscową specyfiką społeczną i kulturową. Zakładane cele Planu przewidują wzrost znaczenia wsi poprzez rozwój kultury, edukacji, sportu i rekreacji. Realizacja Planu Odnowy Miejscowości ma także służyć integracji społeczności lokalnej, większemu zaangażowaniu wolnego czasu dzieci i młodzieży.

VII. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITORINGU

Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości Tuskowo rozpocznie się poprzez uchwalenie go na Zebraniu Wiejskim a następnie na wprowadzenie go w życie uchwałą Rady Gminy Sośno. Prace nad Planem od samego początku będą poddane pełnej kontroli mieszkańców Tuskowa. Będzie to dla nich źródło informacji na temat zaplanowanych zadań i inwestycji, a także o postępach prowadzonych prac. Monitorowanie każdego przedsięwzięcia – czyli dbanie o prawidłowy jego przebieg przez cały czas jego trwania polegał będzie na systematycznym zbieraniu, zestawianiu i ocenie informacji rzeczowych i finansowych. W monitoringu wezmą udział wszystkie podmioty oraz komórki organizacyjne Urzędu Gminy Sośno zaangażowane we wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości. Monitorowanie odbywać się będzie w formie bezpośredniej, polegającej na dokonywaniu wizji lokalnych i sprawdzaniu rzeczywistego stanu realizacji działań oraz pośredniej – sprawozdawczej, polegającej na analizowaniu materiałów, statystyk.

Uzasadnienie

Plan Odnowy Miejscowości Tuskowo jest dokumentem strategicznym sołectwa Tuskowo. Plan ten został opracowany przez mieszkańców wsi i stanowi analizę zasobów miejscowości Tuskowo i wytycza plany działania mieszkańców tej miejscowości na najbliższe 8 lat.

Plan ten został przyjęty przez Zebranie Wiejskie sołectwa Tuskowo w dniu 7 września 2016r.

Zatwierdzony przez Radę Gminy plan odnowy miejscowości zwiększy możliwości pozyskiwania środków unijnych oraz przyczyni się do większego zaangażowania społeczności lokalnej w rozwoju swojej miejscowości.